

Александар Саша Ајзинберг (1930–2024) и Горјана Ајзинберг (1939–2025)

У јеврејској традицији постоји дубоко укореван обичај да се сећање на преминулу особу ојача и одржи кроз дела која настављају њен животни траг. Најважнији начин посвећивања нечега учињеног „за нечију душу“ јесте извршавање мицви (добрих дела), давање цедаке (добротворних прилога), као и посвећивање времена учењу, посебно учењу које доноси заслугу души преминулог. Верује се да добра дела која живи чине у нечије име доприносе уздизању душе онога ко је отишао, истовремено чувајући његову етичку и духовну оставштину у свету.

Зато у јеврејској заједници често програме, књиге, предавања, помоћ другима или читаве иницијативе посвећујемо успомени на некога, јер се сматра да сваки чин добра учињен у њихову част наставља светлост њиховог живота.

Часопис „Хеврута“ створио је простор да негујемо ову традицију и сачувамо сећање на двоје људи који су оставили дубок траг на све нас који радимо или волонтирамо у организацији *Хавер Србија* као и велики допринос развоју и постојању саме организације. Овај часопис посвећујемо Александру (Саши) Ајзинбергу и Горјани Ајзинберг.

Постоји мали број људи чији се живот не може описати само биографским чињеницама, већ пре делима која су донела промену и бољитак у животима других. Такви су били Александар (Саша) Ајзинберг и његова супруга Горјана Ајзинберг, двоје људи чија су ведрина, достојанство, хумор и хуманост обележили генерације ученика и ученица, наставника и наставница, родитеља, пријатеља и пријатељица и сарадника и сарадница *Хавера*.

Саша је био један од стубова организације *Хавер Србија* и драг пријатељ свих који су с њим радили. Његова спремност да дели своје сведочанство о одрастању током Холокауста никада није јењавала – чак ни када је до удаљених школа или догађаја на којима је гостовао ишао сам, одбијајући помоћ, такси или превоз до врата и председајући на два или три аутобуса. Говорио је: „Ако ме већ не можеш подмладити да имам четрдесет година, снаћи ћу се ја са својих деведесет.“

Учествовао је на бројним радионицама за ђаке и међународним омладинским сусретима, где је с невероватном топлином отварао врата своје биографије: делио је са слушаоцима и слушатељкама своје

тајне преживљавања током Холокауста и тако их научио како се пали ватра у шуми, како се опонаша курјак, причао о псу Гари, о даждевњаку који му је спасао живот, о људима који су га скривали, о маказима којима је пресекао пупчану врпцу са својих тринаест година и помогао жени да се породи. На крају сваког сусрета захвалио би се ђацима на стрпљењу, не знајући да су они управо чули једно од најважнијих сведочанстава.

Саша је са Горјаном био и члан жирија ђачког конкурса „Холокауст – култура сећања“ организације *Хавер Србија*, учествовао је у разговорима, јавним програмима и дискусијама о сећању, идентитету, солидарности и одговорности сведока. Његова књига *„Листа Матвеју“* (прво издање: Београд: Просвета, 2006; скраћено издање на енглеском језику 2017) и многе приче које је написао остављају траг о човеку који је умео нежно и истинито да говори о најмрачнијим поглављима историје.

Тешко је описати и Горјану, а не осврнути се на тиху величину која је пратила сваки њен гест. Њена животна прича, од детињства у Подрову, преко Академије примењених уметности, до деценија рада у „Златари Мајданпек“, била је испуњена стваралаштвом, одговорношћу и изузетном емпатијом.

Горјана је била стална подршка Сашиног образовног рада о Холокаусту, подржавала га је на сваком путовању у школе, на предавањима, радионицама и сусретима са младима. Учествовала је, заједно са Сашом, у жирирању ђачког конкурса „Холокауст – култура сећања“, помно читајући радове ученика и верујући да је образовање пут ка праведнијем друштву. Али, њен ангажман се ту није завршавао. Горјана је била дубоко посвећена хуманитарном раду, нарочито кроз удружење које је основала и водила, пружајући подршку пацијентима оболелим од ретких болести. Била је стуб многим породицама, неко ко разуме, слуша, стрпљиво води и брине о другима. Како је она умела да каже, „под старе дане“ је почела да учи хебрејски само да би могла да разговара са својим унуцима и унукама који живе у Израелу и тиме још једном, барем мени, показала своју топлину и жељу да буде део живота оних које воли. Њена смиреност, рационалност, хумор и отвореност чинили су је саговорницом какву је свако прижељкивао.

Саша и Горјана били су савез у правом смислу те речи: у љубави, у авантурама, у родитељству, у подршци, у хуманости, у борби за сећање. Њихова прича се протезала од студентских дана у Београду, путовања по Балкану и Совјетском Савезу, до шетњи по Хомољским

планинама и тренутака када су се враћали местима која су Саши обе-
лежила детињство током рата.

Њихов рад, Сашина сведочанства, Горјанина хуманост, њихо-
ва заједничка посвећеност младима и образовању, део су културе се-
ћања коју су оставили Србији. И свима нама.

Захвални смо Саши на храбрости и топлини с којима је деце-
нијама делио своју причу. Захвални смо Горјани на снази, доброти и
тихој, племенитој подршци. Захвални смо што смо их познавали и што
је у нашим животима остала ведрина, достојанство и љубав према жи-
воту коју су заједно носили.

Хвала им

זכרונו לברכה

Зихронам ливраха

Нека је сећање на њих благословено

Соња Виличић